Toetsing Flora- en faunawet

in verband met de voorgenomen nieuwbouw aan de Kersenlaan 16 te Grootegast

Rapport 2011-100

G. Mulderij
E. van der Ploeg

koeman en bijkerk bv
ecologisch onderzoek en advies

Toetsing Flora- en faunawet

in verband met de voorgenomen nieuwbouw aan
de Kersenlaan 16 te Grootegast

Rapport 2011-100

G. Mulderij
E. van der Ploeg

koeman en bijkerk bv
ecologisch onderzoek en advies

bezoekadres	oosterweg 127 Haren
postadres	postbus 111 9750 AC Haren
telefoon	050 8200018
telefax	050 8200013
email	info@koemanenbijkerk.nl
website	www.koemanenbijkerk.nl

Colofon

Opdrachtgever	AOC Grootegast Postbus 17, 9700 AA Groningen
Titel	Toetsing Flora- en faunawet in verband met de voorgenomen nieuwbouw aan de Kersenlaan 16 te Grootegast
Auteurs	G. Mulderij, E. van der Ploeg
Datum	23 november 2011
Pagina's (inclusief bijlagen)	28
Projectnr	P2011-160
Rapportnr	R2011-100
Status	Definitief
Akkoord	Drs. G.J. Berg
Paraaf	

Foto omslag: Plangebied ter hoogte van de Kersenlaan 16 te Grootegast.

Deze publicatie kan geciteerd worden als:

Mulderij, G. & E. van der Ploeg. 2011. Toetsing Flora- en faunawet in verband met de voorgenomen nieuwbouw aan de Kersenlaan 16 te Grootegast. Rapport 2011-100, Koeman en Bijkerk bv, Haren.

© Koeman en Bijkerk bv / AOC Grootegast

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Koeman en Bijkerk bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Koeman en Bijkerk bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede schade welke voortvloeit uit toepassingen van resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Koeman en Bijkerk bv; opdrachtgever vrijwaart Koeman en Bijkerk bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoudsopgave

Samenvatting 7

1 Inleiding 9
1.1 Achtergrond 9
1.2 Doel 10
1.3 Opzet 10
1.4 Volledigheid 10

2 Wettelijk kader 11
2.1 Flora- en faunawet 11
2.2 Gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 15
2.3 Soorten van de Nederlandse Rode Lijst 16

3 Huidige natuurwaarde onderzoeksgebied 19
3.1 Gebiedsbeschrijving 19
3.2 Speciale Beschermingszones 19
3.3 Bronnenonderzoek 20
3.4 Waargenomen soorten 21
3.5 Gebiedspotenties 22

4 Conclusies 23
4.1 Gevolgen van de ingreep en mitigerende maatregelen 23
4.2 Eindconclusie 23

5 Literatuur 25

Bijlage I Waargenomen soorten in het plangebied en hun beschermingsstatus 27

Samenvatting

In opdracht van de heer E. Niezink van het AOC te Grootegast, heeft Koeman en Bijkerk bv een toetsing van de Flora- en faunawet uitgevoerd in verband met de voorgenomen nieuwbouw aan de Kersenlaan 16 te Grootegast.

Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 0,6 ha en ligt in het centrum van Grootegast. Het gaat om een schoolgebouw (de Woldborg) waar een nieuw deel aan de zuidzijde van het bestaande complex zal worden aangebouwd. Hiervoor zullen een aantal bomen moeten verdwijnen en zal een stukje bosplantsoen komen te vervallen.

Op basis van een op 15 november 2011 afgelegd veldbezoek is het plangebied aangemerkt als een gebied met lage natuurwaarde.
Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten aangetroffen waarop de voorgenomen ingreep in meer of mindere mate gevolgen zal hebben.

Negatieve effecten van de ingreep op de aangetroffen beschermde vogelsoorten, in de vorm van verstoring en vernietiging van enkele nesten, worden verwacht wanneer de aanwezige beplanting wordt verwijderd gedurende de periode dat broedende vogels aanwezig zijn. Om deze effecten te mitigeren wordt aanbevolen de werkzaamheden niet plaats te laten vinden in de broedperiode (voor de meeste vogels 15 maart – 15 juli) en bomen en struiken te inspecteren op broedgevallen vlak voor de kap. In de Flora- en faunawet wordt geen vast begrensde broedperiode gehanteerd. Indien een broedgeval wordt geconstateerd valt deze binnen de broedperiode, ongeacht de datum.

Er bestaat geen noodzaak tot het aanvragen van ontheffingen in het kader van de Flora- en faunawet. Wel blijft voor alle soorten de algemene zorgplicht gelden. Bij verstoring van dieren tijdens de werkzaamheden moeten deze daarom de gelegenheid krijgen te vluchten naar een nieuwe leefomgeving.

Voor de vogels die zijn aangetroffen geldt dat de nesten buiten het broedseizoen niet van belang zijn voor de instandhouding van de soort. Indien de werkzaamheden buiten de broedperiode worden uitgevoerd, met voorkeur in het winterhalfjaar, is het derhalve niet nodig ontheffing aan te vragen.

In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen Natura 2000-gebieden of gebieden die onderdeel uitmaken van de EHS waarop de ingreep een negatief effect zou kunnen hebben.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

In opdracht van de heer E. Niezink van het AOC te Grootegast, heeft Koeman en Bijkerk bv een toetsing aan de Flora- en faunawet uitgevoerd in verband met de voorgenomen nieuwbouw aan de Kersenlaan 16 te Grootegast. Het gaat om een schoolgebouw (RSG De Borgen, vestiging Woldborg) waar een nieuw deel aan de zuidzijde van het bestaande complex zal worden aangebouwd. Hiervoor zullen een aantal bomen moeten verdwijnen en zal er een stukje bosplantsoen komen te vervallen.

Het plangebied bevindt zich binnen het kilometerhok met de Amersfoort coördinaten 214-580 (Figuur 1). Een kilometerhok is een vastgelegd gebied van 1x1 km dat als standaard dient voor het inventariseren van de flora en fauna door de Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's).

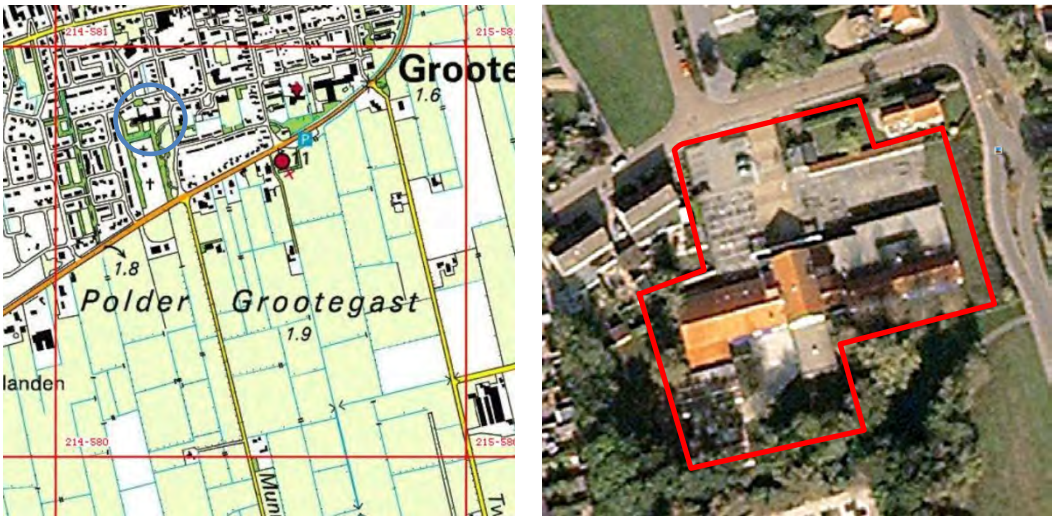

Figuur 1 Links de globale situering van het plangebied binnen het km-hok 214-580 (blauw omcirkeld). Rechts een luchtfoto met rood omlijnd het plangebied (bron: Google Earth).

1.2 Doel

Doel van het onderzoek was het toetsen van de voorgenomen ingreep aan de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet. Hiertoe moest voor eventueel aanwezige beschermde soorten worden nagegaan of de voorgenomen ingreep naar verwachting leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen. Bij verwachtte overtreding van verbodsbepalingen moet worden nagegaan of een vrijstelling geldt of dat ontheffing van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd (zie 2.1). Daarnaast moest worden nagegaan of er eventuele negatieve effecten te verwachten zijn op beschermde natuurgebieden in de omgeving (zie 2.2).

1.3 Opzet

Tijdens het veldbezoek op 15 november 2011, is het hele plangebied onderzocht op geschiktheid voor en het voorkomen van alle voor de Flora- en faunawet relevante planten- en diersoortgroepen. Het bestaan van beschermde natuurgebieden, Natura 2000-gebieden en gebieden die onderdeel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), in of rond het plangebied werd nagegaan bij het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I). De beschikbaarheid van bestaande inventarisatiegegevens uit het gebied werd nagegaan bij het Natuurloket, een stichting die de gezamenlijke Particuliere Gegevensbeherende Organistaties (PGO's) vertegenwoordigt.

In dit rapport worden de resultaten van de quickscan beschreven. Hierbij worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied (en de directe omgeving) aanwezig en/of kunnen hier verwacht worden?
- Wat is het effect van de voorgenomen ingreep op de aanwezige beschermde soorten?
- Worden er verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden, en zo ja welke?
- Zijn er mogelijkheden voor mitigatie en/of compensatie?
- Is nader onderzoek noodzakelijk?
- Moet er een ontheffing worden aangevraagd?

1.4 Volledigheid

Het uitgevoerde onderzoek betreft een quickscan. Binnen de beperkte tijd van het veldonderzoek is nooit met zekerheid vast te stellen dat alle aanwezige soorten zijn waargenomen.

Daarnaast valt voor de meeste soortgroepen de optimale periode voor inventarisatie in het late voorjaar of de zomer. Het is niet mogelijk om in het najaar of winter een volledige inventarisatie van alle soortgroepen uit te voeren. Op grond van de beknopte gegevens van het Natuurloket en het veldbezoek in november 2011, denken wij echter dat de kans op het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied goed kon worden ingeschat.

2 Wettelijk kader

De Natuurbeschermingswet dateert uit 1967. Deze voldeed niet aan de verplichtingen van de internationale verdragen en de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (Anonymus 1979, 1992). Daarom is het Nederlandse natuurbeschermingsrecht aangepast. In 2002 is de Flora- en faunawet (Anonymus 1998, 2000) van kracht geworden waarin de soortenbescherming is opgenomen en in oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 ten behoeve van de bescherming van natuurgebieden in werking getreden. De laatste wijzigingen aan de Natuurbeschermingswet zijn van kracht sinds de invoering van de Crisis- en herstelwet uit 2010. De teksten voor dit hoofdstuk zijn grotendeels ontleend aan de website van het voormalig ministerie van LNV (www.minlnv.nl, nu te vinden op www.rijksoverheid.nl).

2.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet is het soortenbeschermingsdeel van de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn geïmplementeerd evenals het CITES[1]-verdrag. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten.

Beschermde soorten
Onder de Flora- en faunawet zijn de volgende soorten als beschermd aangewezen:
- een aantal inheemse plantensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende soorten zoogdieren (met uitzondering van Zwarte rat, Bruine rat en Huismuis);
- alle van nature op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën- en reptielensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende vissoorten (met uitzondering van soorten genoemd in de Visserijwet 1963);
- een aantal overige inheemse diersoorten;
- een aantal uitheemse dier- en plantensoorten.

Zorgplicht en verbodsbepalingen
In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen en de wet bevat een aantal verbodsbepalingen om er voor te zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust gelaten worden (alleen de relevante verbodsbepalingen worden hier genoemd).
- Artikel 2: Zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren

[1] CITES is het verdrag dat de internationale handel van in het wild levende dier- en plantensoorten reguleert teneinde uitsterven van soorten door overexploitatie te voorkomen.

betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat;
- Artikel 8: Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen;
- Artikel 9: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen;
- Artikel 10: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten;
- Artikel 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren;
- Artikel 12: Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen;
- Artikel 13: Het is verboden om beschermde dier- en plantensoorten te vervoeren en onder zich te hebben.

Beschermingsregimes
In 2005 is de Flora- en faunawet gewijzigd door een inwerking getreden Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB artikel 75 Flora- en faunawet). Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen (artikel 8 t/m12, zie hierboven). Ook biedt de Flora- en faunawet voor bepaalde soorten en ingrepen vrijstellingen, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. In de huidige opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in drie tabellen, elk met hun eigen beschermingsregime, en worden vogels apart behandeld (Figuur 2). De volgende drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- **Regime 1**: Hieronder vallen de zogenaamde *tabel 1-soorten*. Dit betreft een aantal beschermde, maar vrij algemene soorten in Nederland. De gunstige staat van instandhouding in Nederland is momenteel niet in het geding en ze staan niet vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn;

- **Regime 2**: Hieronder vallen de zogenaamde *tabel 2-soorten*. Dit betreft de ‘overige beschermde soorten’. Deze soorten zijn beschermd en de gunstige staat van instandhouding in Nederland kan in het geding zijn. Ze staan niet vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn;

- **Regime 3**: Hieronder vallen de zogenaamde *tabel 3-soorten*. Dit betreft de ‘strikt beschermde soorten’. Voor deze soorten geldt dat de gunstige staat van instandhouding in Nederland duidelijk in het geding is en/of dat ze vermeld staan in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. De eerste groep betreft soorten die middels een Algemene Maatregel van Bestuur door de voormalig minister van LNV zijn

aangewezen (AMvB bijlage 1-soorten). De tweede groep betreft soorten uit bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn;

- **Vogels**: Vogels zijn niet in één van bovengenoemde tabellen opgenomen en worden onder de Flora- en faunawet apart behandeld. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar door gebruiken zijn jaarrond beschermd. Er worden vier categorieën van nesten onderscheiden die hele jaar door zijn beschermd:

  1. *Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil);*
  2. *Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus);*
  3. *Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaatsen zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk);*
  4. *Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (bijvoorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).*

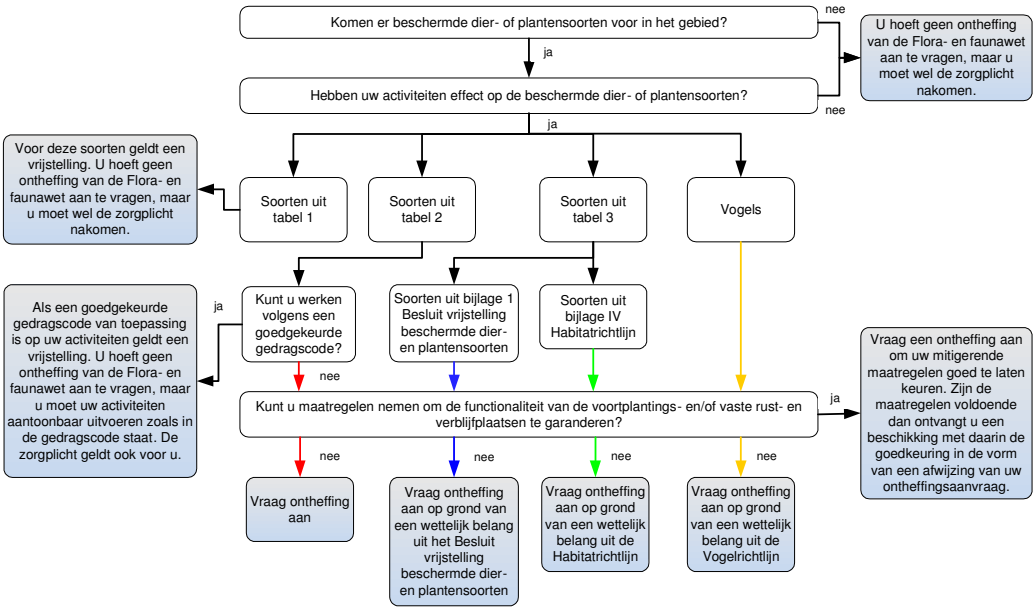

Figuur 2 Stroomschema voor activiteiten- en werkzaamheden die uitgevoerd worden vanwege ruimtelijke ontwikkeling en -inrichting (Uit: LNV, 2009)

Hoe te handelen bij het aantreffen van beschermde soorten

- **Tabel 1-soorten:** Voor soorten uit tabel 1 geldt sinds 23 februari 2005 een algemene vrijstelling die in het kader van de Flora- en faunawet wordt verleend bij, onder andere, ruimtelijke ontwikkelingen (AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet). Voor deze soorten hoeft daarom geen ontheffing te worden aangevraagd. De algemene zorgplicht (artikel 2) blijft wel onverminderd van kracht.

- **Tabel 2-soorten:** Wanneer activiteiten worden ondernomen die zijn te kwalificeren als bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor de artikelen 8 t/m 12, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EL&I (voorheen LNV) goedgekeurde gedragscode. In zo'n code staat hoe u tijdens werkzaamheden schade aan beschermde planten en dieren voorkomt of minimaliseert. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en worden ingediend voor goedkeuring. Wanneer het niet mogelijk is de activiteiten via een goedgekeurde gedragscode uit te voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen. Deze maatregelen moeten voorafgaand aan de activiteiten worden goedgekeurd door middel van een ontheffingsaanvraag. Als de maatregelen voldoende zijn krijgt men een beschikking met daarin de goedkeuring van de voorgenomen maatregelen. De goedkeuring wordt gegeven in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag. Er is namelijk geen ontheffing nodig doordat met de mitigerende maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet wordt voorkomen.

- **Tabel 3-soorten:** Dit zijn soorten die vermeld zijn in bijlage 1 van bovengenoemde AMvB, alsmede soorten die voorkomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en die daardoor een strikte bescherming genieten. In dit geval dient u mitigerende maatregelen te treffen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen. Deze maatregelen moeten voorafgaand aan de activiteiten worden goedgekeurd door middel van een ontheffingsaanvraag. Wanneer de maatregelen als voldoende worden beschouwd, krijgt men een beschikking met daarin de goedkeuring van de maatregelen. De goedkeuring wordt gegeven in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag. Er is namelijk geen ontheffing nodig doordat met de mitigerende maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet wordt voorkomen. Wanneer geen of onvoldoende mitigerende maatregelen kunnen worden genomen dient een ontheffing te worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (bijlage 1-soorten) of op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn (bijlage IV-soorten).

- **Vogels:** Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust (artikel 10), of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord (artikel 11), zijn verboden. De verbodsbepalingen van artikel 11 beperken zich bij vogels tot alleen de plaatsen waar gebroed wordt (nesten, holen en dergelijke), inclusief de functionele omgeving om het broeden succesvol te laten zijn, én slechts gedurende de periode dat er wordt gebroed. In de praktijk betekent dit dat

met name het broedseizoen (voor de meeste vogels 15 maart - 15 juli) dient te worden ontzien. Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn. In de Flora- en faunawet wordt geen vast begrensde broedperiode gehanteerd. Indien een broedgeval wordt geconstateerd valt deze binnen de broedperiode, ongeacht de datum. Wanneer een jaarrond beschermd nest wordt aangetroffen en deze door de ingreep zal verdwijnen is een omgevingscheck nodig. Dit houdt in dat een deskundige moet vaststellen of in de omgeving voldoende gelegenheid bestaat voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden of te bouwen. Wanneer dit niet het geval is dan moet, voor zover mogelijk, een alternatief nest worden aangeboden. Is dit niet mogelijk dan zal een ontheffing moeten worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

2.2 Gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet is gericht op gebiedsbescherming, de aangewezen gebieden en het beschermingsregime dat daarbij hoort. Een ontheffing voor de Flora- en faunawet betekent niet automatisch een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet. Ook het omgekeerde geldt. Beide wetten staan naast elkaar!

In Nederland hebben veel natuurgebieden een beschermde status onder de Natuurbeschermingswet gekregen. Daarbij kunnen drie categorieën beschermingsgebieden worden onderscheiden:

- Natura 2000-gebieden;
- Beschermde natuurmonumenten;
- Wetlands.

Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn zijn aangewezen. Voor al deze gebieden gelden instandhoudingsdoelen. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat deze instandhoudingsdoelen niet in gevaar mogen worden gebracht. Deze instandhoudingsdoelen zijn terug te vinden in de aanwijzingsbesluiten. Om dit toetsbaar te maken, kent de Natuurbeschermingswet 1998 voor projecten en andere handelingen (zowel bestaand als nieuw) die gevolgen voor soorten en habitats van de betreffende gebieden zouden kunnen hebben, een vergunningplicht. Een vergunning voor een project wordt alleen verleend wanneer zeker is dat de instandhoudingsdoelen van het gebied niet in gevaar worden gebracht. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken èn wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bovendien moet voorafgaande aan het toestaan van een afwijking zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt (de zogenaamde ADC-toets: Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compenserende maatregelen). Redenen van economische aard kunnen ook gelden als dwingende reden van groot openbaar belang. Als prioritaire soorten of habitats deel uitmaken van de instandhoudingsdoelen mogen redenen van economische aard alleen gebruikt worden na toetsing door de Europese Commissie (LNV 2005).

Verlenen van vergunning op grond van Natuurbeschermingswet
Projecten en andere handelingen in of buiten een Natura 2000-gebied kunnen vergunningsplichtig zijn; de wet kent namelijk de zogenaamde externe werking. Ook als activiteiten buiten een beschermd gebied plaats zullen vinden en negatieve gevolgen kunnen hebben voor het gebied, moeten deze beoordeeld worden. Hierbij moeten ook cumulatieve effecten worden betrokken. Dit kan betekenen dat een plan of handeling op zich geen significant effect veroorzaakt maar in combinatie met andere handelingen of plannen wel. Ook dan is een vergunning noodzakelijk.

De Natuurbeschermingswet kent twee routes voor het verlenen van een vergunning. Als significante negatieve effecten op kunnen treden moet een passende beoordeling worden uitgevoerd. Als er wel effecten verwacht worden, maar deze zeker niet significant zullen zijn, kan worden volstaan met een Verslechterings- en Verstoringstoets (VV-toets).

Samengevat betekent dit dat er een drietal situaties mogelijk zijn:
1. Zeker geen negatief effect: Geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig;
2. Mogelijk negatief effect maar zeker geen significant negatief effect: Verslechterings- en Verstoringstoets, afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend;
3. Kans op een significant negatief effect: Passende beoordeling (zwaardere procedure) noodzakelijk. Afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend.

Bij een kans op negatieve effecten is het aan te raden om in een vroeg stadium met het bevoegd gezag te overleggen over de te volgen procedure.

2.3 Soorten van de Nederlandse Rode Lijst

De Rode Lijst bevat een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Dit wordt bepaald op basis van zeldzaamheid en/of negatieve trend. Doordat overheden en terreinbeherende organisaties bij hun beleid en beheer rekening houden met de Rode Lijsten, wordt gehoopt dat van de nu bedreigde organismen er in de toekomst een aantal niet meer bedreigd zal zijn en dus van de Rode Lijst afgevoerd kan worden. De Rode Lijst-soorten worden ingedeeld in de volgende categorieën, met de daarbij behorende trend en zeldzaamheid:

1. uitgestorven op wereldschaal: maximaal afgenomen en nu afwezig op wereldschaal;
2. in het wild uitgestorven op wereldschaal: maximaal afgenomen en nu in het wild afwezig op wereldschaal, maar in Nederland nog wel in gevangenschap gehouden of gekweekt;
3. verdwenen uit Nederland: maximaal afgenomen en nu afwezig in Nederland;
4. in het wild verdwenen uit Nederland: maximaal afgenomen en nu in het wild afwezig in Nederland, maar in Nederland nog wel in gevangenschap gehouden of gekweekt;
5. ernstig bedreigd: zeer sterk afgenomen en nu zeer zeldzaam;

6. bedreigd: sterk afgenomen en nu zeldzaam tot zeer zeldzaam, of zeer sterk afgenomen en nu zeldzaam;
7. kwetsbaar: matig afgenomen en nu vrij tot zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen en nu vrij zeldzaam;
8. gevoelig: stabiel of toegenomen maar zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen maar nog algemeen.

Rode lijsten hebben geen juridische status. Als een soort op de lijst komt, is deze niet automatisch beschermd. Daarvoor moet de soort worden aangewezen onder de Flora- en faunawet. De Rode lijsten helpen daarbij. Deze lijsten worden ook gebruikt om te toetsen of de beleidsdoelen over biodiversiteit worden gehaald.

3 Huidige natuurwaarde onderzoeksgebied

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied ligt ingesloten tussen de school De Woldborg en de begraafplaats van Grootegast, aan de G.P. Beukemalaan. Het terrein bestaat deels uit een gazon en deels uit een bosschage, waar een geasfalteerd wandelpad doorheen is gelegd. Vanwege het intensieve maaibeheer dat wordt toegepast op het gazon, is er voor wilde planten bijzonder weinig ruimte. Er zijn uitsluitend zeer algemene soorten waargenomen, waaronder het Madeliefje (*Bellis perennis*), Paardenbloem (*Taraxacum officinale*) en Grote weegbree (*Plantago major*). Langs de randen van de bosschage is de vegetatie iets meer ontwikkeld. Hier werden enkele exemplaren waargenomen van de volgende soorten: Grote brandnetel (*Urtica dioica*), Ridderzuring (*Rumex obtusifolius*) en Hondsdraf (*Glechoma hederacea*).

De bosschage bevat enkele oudere bomen, maar deze groeien op ruimere afstand van het plangebied en zullen vermoedelijk bij de ingrepen worden ontzien. De bomen binnen de begrenzing van het plangebied zijn over het algemeen kleiner. Met name Ruwe berk (*Betula pendula*) en Zachte berk (*Betula pubescens*) zijn vrij veel aanwezig. De grotere exemplaren zijn deels begroeid met Klimop (Hedera helix). De ondergroei van de bosschage is arm, maar de struiklaag is plaatselijk goed ontwikkeld. Gewone braam (*Rubus fruticosus*), Rode kornoelje (*Cornus sanguinea*) en Hulst (*Ilex aquifolium*) werden veelvuldig aangetroffen.

Vogels werden ondanks het ruime aanbod aan voedsel en schuilplaatsen slechts mondjesmaat waargenomen. Het betrof hier uitsluitend algemene soorten zoals de Koolmees (*Parus major*) en Merel (*Turdus merula*), dan wel overvliegende wintergasten.

Op basis van het ontbreken van Rode Lijst soorten en streng beschermde soorten kan de natuurwaarde van het plangebied worden gekarakteriseerd als laag.

3.2 Speciale Beschermingszones

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura 2000-gebied of de EHS. In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen wettelijk beschermde gebieden waarop de ingreep een negatief effect zou kunnen hebben. Het meest nabijgelegen wettelijk beschermde gebied, het Natura 2000-gebied Leekstermeer bevindt zich op een afstand van 9,5 km van het plangebied.

3.3 Bronnenonderzoek

Het Natuurloket geeft een eerste indruk van mogelijk aanwezige beschermde soorten. Per soortgroep wordt aangegeven met welke nauwkeurigheid deze in het verleden is onderzocht en hoeveel beschermde soorten daarbij zijn aangetroffen.

Op grond van de gegevens van het Natuurloket werd vastgesteld dat het kilometerhok 214-580, waarbinnen het plangebied zich bevindt, in het verleden voor de meeste soortgroepen niet of slecht is onderzocht (Tabel 1). Alleen de soortgroep dagvlinders is goed en vrij recent geïnventariseerd. Naast enkele lichtbeschermde soorten (tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet) en vogels is één strengbeschermde libel en zijn drie strengbeschermde zoogdieren (tabel 2 of 3 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet) waargenomen. Bij de drie strengbeschermde zoogdiersoorten gaat het vermoedelijk om vleermuizen.

Het plangebied heeft slechts een beperkte omvang en beschikt, in vergelijking met andere delen binnen het km-hok, niet of nauwelijks over habitat dat potentieel geschikt is voor beschermde soorten. Het plangebied zou als fourageergebied voor vleermuizen kunnen dienen. Verder wordt zeer onwaarschijnlijk geacht dat de aangegeven overige beschermde soorten binnen het plangebied zijn aangetroffen en het is dan ook niet noodzakelijk om aanvullende gegevens aan te schaffen bij het Natuurloket.

Tabel 1 Rapportage Natuurloket voor kilometerhok 214-580. FF 1 = aantal soorten van tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet, FF 2/3 = aantal soorten van tabel 2 of 3 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet, FF vogels = aantal vogels vallend onder de FF-wet. Vogels worden in de FF-wet apart behandeld en zijn derhalve niet in de tabellen 1, 2 of 3 opgenomen, RL = aantal Rode Lijst soorten.

Soortgroep	FF 1	FF 2/3	FF vogels	RL	volledigheid onderzoek	onderzoeksperiode
vaatplanten	-	-	-	-	matig	1990-2010
libellen	-	1	-	3	slecht	2000-2010
dagvlinders	-	-	-	-	goed	2000-2010
amfibieën	2	-	-	-	slecht	2000-2010
reptielen	-	-	-	-	niet	2000-2012
vissen	-	-	-	-	niet	2000-2012
vogels	-	-	11	3	slecht/redelijk	2000-2012
zoogdieren	7	3	-	-	slecht	2000-2012

3.4 Waargenomen soorten

In onderstaande tekst is per soortgroep aangegeven welke beschermde soorten tijdens het veldbezoek op 15 november 2011 zijn waargenomen of waarvan het zeer waarschijnlijk wordt geacht dat de soorten in het plangebied voorkomen.

Vaatplanten
Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied geen beschermde vaatplanten aangetroffen. Verder zijn er ook geen soorten van de Rode Lijst waargenomen. Op grond van de aangetroffen vegetaties en terreinkenmerken worden ook geen beschermde soorten verwacht in het plangebied.

Libellen en dagvlinders
Het veldbezoek werd uitgevoerd in een periode die ongeschikt is voor het inventariseren van dagvlinders en libellen. Er werden dan ook geen dagvlinders en libellen waargenomen. Op grond van de huidige inrichting van het gebied kan worden gezegd dat geen beschermde soorten worden verwacht.

Amfibieën
Het veldbezoek werd uitgevoerd in een periode die ongeschikt is voor het inventariseren van amfibieën. Er werden dan ook geen amfibieën waargenomen. . Op grond van de aangetroffen terreinkenmerken worden ook geen beschermde soorten verwacht.

Vogels
Tijdens het veldbezoek werden zes vogelsoorten aangetroffen. Geen van de waargenomen soorten komt voor op de Nederlandse Rode Lijst. Het zijn allemaal voor Nederland algemene soorten (zie Bijlage I). Alle waargenomen soorten worden beschermd onder de Flora- en faunawet, zoals bijna alle in Nederland voorkomende vogelsoorten. De nesten van geen enkel van de waargenomen vogelsoorten zijn jaarrond beschermd. Het plangebied fungeert mogelijk voor verschillende vogelsoorten als broedgebied en/of foerageergebied. Hierbij valt te denken aan soorten als Merel (*Turdus merula*), Koolmees (*Parus major*) en Vink (*Fringilla coelebs*), maar ook aan soorten als Winterkoning of andere kleine zangvogels. Door de voorgenomen ingreep zal naar verwachting echter geen essentieel deel van het leefgebied en broedgebied verloren gaan.

Zoogdieren
Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied geen beschermde zoogdiersoorten aangetroffen. Verder zijn er ook geen soorten van de Rode Lijst waargenomen. Op grond van de huidige inrichting van het plangebied kan de Egel (*Erinaceus europaeus*), een lichtbeschermde soort (tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet) hier worden verwacht. Deze soort vindt in het plangebied ruimschoots schuilgelegenheid en het voedselaanbod is hoog. De voorgenomen ingreep zal echter geen significant effect hebben op deze soort.

Overige soortgroepen
Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat de huidige inrichting het plangebied ongeschikt maakt voor overige beschermde soorten.

3.5 Gebiedspotenties

De ecologische potentie van het plangebied is vrij beperkt. Een hogere natuurwaarde is op en rond de aangrenzende begraafplaats te vinden. Voor diverse soorten broedvogels liggen er echter in het plangebied ook, zij het beperkt, mogelijkheden. De dichte ondergroei welke bestaat uit onder meer gewone braam biedt aan met name kleinere zangvogels ideale nestgelegenheid, terwijl soorten als de Merel en de Houtduif (*Palumba columbus*) gebruik kunnen maken van de wat grotere heesters en bomen in het plangebied.

Naast de potentie voor vogels is de potentie voor de Egel (*Erinaceus europaeus*) onder de huidige inrichting vrij hoog (zie 3.4). Andere kleine zoogdieren zijn nauwelijks te verwachten, wat ook geldt voor verreweg de meeste soorten amfibieën, libellen en dagvlinders.

4 Conclusies

4.1 Gevolgen van de ingreep en mitigerende maatregelen

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten aangetroffen waarop de voorgenomen ingreep in meer of mindere mate gevolgen zal hebben.

Het plangebied kan van belang zijn voor enkele kleine zoogdieren zoals de Egel (*Erinaceus europaeus*) en enkele muizensoorten. Dit betreft echter soorten van tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet waarvoor sinds 23 februari 2005 een algemene vrijstelling in het kader van de Flora- en faunawet wordt verleend bij, onder andere, ruimtelijke ontwikkelingen.

Negatieve effecten van de ingreep op de aangetroffen beschermde vogelsoorten, in de vorm van verstoring en vernietiging van enkele nesten, worden verwacht wanneer de aanwezige beplanting wordt verwijderd gedurende de periode dat broedende vogels aanwezig zijn. Om deze effecten te mitigeren wordt aanbevolen de werkzaamheden niet plaats te laten vinden in de broedperiode (voor de meeste vogels 15 maart – 15 juli) en bomen en struiken te inspecteren op broedgevallen vlak voor de kap. In de Flora- en faunawet wordt geen vast begrensde broedperiode gehanteerd. Indien een broedgeval wordt geconstateerd valt deze binnen de broedperiode, ongeacht de datum.

4.2 Eindconclusie

Er bestaat geen noodzaak tot het aanvragen van ontheffingen in het kader van de Flora- en faunawet. Wel blijft voor alle soorten de algemene zorgplicht gelden. Bij verstoring van dieren tijdens de werkzaamheden moeten deze daarom de gelegenheid krijgen te vluchten naar een nieuwe leefomgeving.

Voor de vogels die zijn aangetroffen geldt dat de nesten buiten het broedseizoen niet van belang zijn voor de instandhouding van de soort. Indien de werkzaamheden buiten de broedperiode worden uitgevoerd, met voorkeur in het winterhalfjaar, is het derhalve niet nodig ontheffing aan te vragen.

In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen Natura 2000-gebieden of gebieden die onderdeel uitmaken van de EHS waarop de ingreep een negatief effect zou kunnen hebben.

5 Literatuur

Anonymus. 1979. Richtlijn 70/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand. *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* Nr. L 103 van 25/04/1979: 1-18.

Anonymus. 1992. Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* Nr. L 206 van 22/07/1992: 7-50.

Anonymus. 1998. Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten- en diersoorten (Flora- en faunawet). *Staatsblad* 402: 1-37.

Anonymus. 2000. Besluit van 28 november 2000, houdende aanwijzing van dier- en plantensoorten ingevolge de Flora- en faunawet (Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet). *Staatsblad* 523: 1-11.

LNV. 2004. *Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van ..., TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna*.

LNV. 2005. *Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998*. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

LNV. 2009. *Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet*. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

Bijlage I Waargenomen soorten in het plangebied en hun beschermingsstatus

Alle vermelde soorten zijn waargenomen in het plangebied tijdens het veldbezoek op 15 november 2011. FF: nummer = nummer van de tabel uit AMvB artikel 75 Flora- en faunawet waarin een onder deze wet beschermde soort is opgenomen (Tabel 1, 2 of 3), vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en zijn daarom aangegeven met +; RL: status van soort met vermelding op de Nederlandse Rode Lijst; 0 = uitgestorven op wereldschaal, 1 = in het wild uitgestorven op wereldschaal, 2 = verdwenen uit Nederland, 3 = in het wild verdwenen uit Nederland, 4 = ernstig bedreigd, 5 = bedreigd, 6 = kwetsbaar, 7 = gevoelig, - = niet op Rode Lijst (LNV 2004).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	FF	RL
Vaatplanten			
Beuk	*Fagus sylvatica*	-	-
Engels raaigras	*Lolium perenne*	-	-
Es	*Fraxinus excelsior*	-	-
Esdoornganzenvoet	*Chenopodium hybridum*	-	-
Fluitenkruid	*Anthriscus sylvestris*	-	-
Gestreepte witbol	*Holcus lanatus*	-	-
Gewone braam	*Rubus fruticosus*	-	-
Gewone vlier	*Sambucus nigra*	-	-
Grote brandnetel	*Urtica dioica*	-	-
Grote weegbree	*Plantago major major*	-	-
Hazelaar	*Corylus avellana*	-	-
Hondsdraf	*Glechoma hederacea*	-	-
Hulst	*Ilex aquifolium*	-	-
Klimop	*Hedera helix*	-	-
Kruipende boterbloem	*Ranunculus repens*	-	-
Kruisbes	*Ribes uva-crispa*	-	-
Liguster	*Ligustrum*	-	-
Madeliefje	*Bellis perennis*	-	-
Paardenbloem	*Taraxacum officinale*	-	-
Peterselievlier	*Sambucus nigra 'Laciniata'*	-	-
Ridderzuring	*Rumex obtusifolius*	-	-
Rode kornoelje	*Cornus sanguinea*	-	-
Ruwe berk	*Betula pendula*	-	-
Scherpe boterbloem	*Ranunculus acris*	-	-
Sneeuwbes	*Symphoricarpos*	-	-
Straatgras	*Poa annua*	-	-
Tamme kastanje	*Castanea sativa*	-	-
Taxus	*Taxus baccata*	-	-
Wilde kamperfoelie	*Lonicera periclymenum*	-	-
Witte klaver	*Trifolium repens*	-	-
Zachte berk	*Betula pubescens*	-	-
Zomereik	*Quercus robur*	-	-
Zwarte els	*Alnus glutinosa*	-	-
Vogels			
Grauwe gans	*Anser anser*	+	-
Kolgans	*Anser albifrons*	+	-
Koolmees	*Parus major*	+	-
Merel	*Turdus merula*	+	-
Vink	*Fringilla coelebs*	+	-
Wilde eend	*Anas platyrhynchos*	+	-